

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת ואתחנן
תשפ"א

(שנה ה', גליון מס' 204)

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:59	20:22	19:06	ירושלים:
20:56	20:25	19:22	תל אביב:
20:59	20:26	19:14	חיפה:
20:57	20:23	19:23	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

פרשת ואתחנן התשפ"א

"כַּבֹּד אֱ-לֹהִים, הַסֵּתֶר דְּבָר"

א. "לא מרַבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חֶשֶׁק יְהוָה בְּכֶם, וַיִּבְחַר בְּכֶם, כִּי אַתֶּם הִמְעַט מִכָּל הָעַמִּים. כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה אֶתְכֶם, וּמִשְׁמֵרוֹ אֶת הַשְּׁבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם - הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיַד חֲזָקָה, וַיַּפְדֶּךָ מִבְּיַת עַבְדִּים, מִיַּד פְּרָעָה מִלֶּךְ מִצְרָיִם" (דברים, ז', ז' - ח').

על הפסוקים הנ"ל, כתב רש"י הקדוש, וז"ל:

"לא מרבכם' ... לפי שאין אתם מגדילים עצמכם, כשאני משפיע לכם טובה,

לפיכך, חשקתי בכם.

'כי אתם המעט' - הממעטין עצמכם,

כגון אברהם, שאמר ¹, 'ואנכי עפר ואפר',

וכגון משה ואהרן, שאמרו ², 'ונחנו מה',

לא כנבוכדנצר, שאמר ³, 'אדמה לעליון',

וסנחריב, שאמר ⁴, 'מי בכל אלהי הארצות',

¹ בראשית, יח' - כז':

"ויען אברהם, ויאמר, הנה נא הואלתי לדבר אל אדני, ואנכי עפר ואפר."

² שמות, טז' - ח':

"ובקר וראיתם את כבוד יהוה, בשמעו את תלנתיכם - על יהוה, ונחנו מה, כי תלינו עלינו."

³ ישעיה, יד' - יד':

"אעלה על בתי עב, אדמה לעליון."

⁴ ישעיה, לו' - כ':

"מי בכל אלהי הארצות האלה, אשר הצילו את ארצם מדי, כי יציל יהוה את ירושלם מדי."

וחירם, שאמר ⁵, 'אל - אני מושב אלהים ישבתי'".
ומקור דבריו הקדושים, של רש"י הקדוש, הינם, מדברי הגמרא במסכת חולין (פט'
ע"א):
" 'לא מרַבְּכֶם מִפֶּל הַעֲמִים, חֶשֶׁק ה' בְּכֶם' ⁶ וגו', אמר להם הקדוש ברוך הוא
לישראל -
חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה, אתם ממעטין עצמכם
לפני ⁷,
נתתי גדולה לאברהם, אמר לפני ⁸, 'ואנכי עפר ואפר',
למשה ואהרן, אמר ⁹, 'ונחנו מה',
לדוד, אמר ¹⁰, 'ואנכי תולעת ולא איש'.
אבל עובדי כוכבים, אינן כן,
נתתי גדולה לנמרוד, אמר ¹¹, 'הבה נבנה לנו עיר',

⁵ יחזקאל, כח' - ב':

"בן אדם, אמר לנגיד צר, כה אמר אדני יהוה, יען גבה לבך, ותאמר אל - אני מושב אלהים ישבתי בלב ימים,
ואתה אדם - ולא אל, ותתן לבך בלב אלהים".

⁶ דברים, ז' - ז'.

⁷ וביאר בזה רש"י הקדוש, זז"ל:

"לפי שאין אתם מרבין עצמכם, אלא ממעטין,

לפיכך, חשק בכם,

'כי אתם המעט' - ממעטין עצמכם בעונה".

⁸ בראשית, יח' - כז'.

⁹ שמות, טז' - ח'.

¹⁰ תהילים, כב' - ז'.

"ואנכי תולעת ולא איש, חרפת אדם וזחי עם".

¹¹ בראשית, יא' - ד'.

כסדר דנקיט אברהם אבינו, שאמר, 'ואנכי עפר ואפר'."

ב. "הלא, מה שאמר אברהם אבינו 'עפר ואפר', אין אלו עניינים חלוקים,

אלא, שניהם עניין אחד, שמדבר בהם בדרך ענווה.

ולמה זכו בעבורם לשני עניינים חלוקים, שהם אפר פרה - ועפר סוטה."

ועיין שם, מה שביאר בזה. ולהלן, יתבאר בסייעתא דשמיא, בטוב טעם ודעת.

ג. הנה, את עניין עמל התורה, וקיום מצוותיו, ומעלת עם ישראל,

רמז לנו הבורא יתברך, בתוך ענייני טומאת וטהרת מת, וקיום מצוות פרה אדומה.

וכמו שמצינו בגמרא¹⁹, על הפסוק²⁰, "זאת התורה, אדם כי ימות באהל, כל הבא
אל האהל - וכל אשר באהל, יטמא שבעת ימים":

"אמר ריש לקיש, מנין שאין דברי תורה מתקיימין - אלא במי²¹ שממית עצמו
עליה,

¹⁹ ברכות, סג' ע"ב.

²⁰ במדבר, יט' - יד'.

²¹ כתב השל"ה הקדוש (תולדות אדם, בית חכמה, יד):

שאלו לא חטא אדם, היה שכלו בהיר, והיה מבין תורה שבכתב,

ומתוך הבנה זו, היה יודע הכל -

ולא היה צריך לתורה שבעל פה.

ורק מכוח שחטא, וסילק את האור, והביא מיתה לעולם, הוצרך לתורה שבעל פה כמו התלמוד, שהוא

ביאור ופירוש לתורה שבכתב.

וצריך להמית עצמו עליה, שאלולי כן - היתה מבוארת בעצמה,

כמו שענינו ראות בדורות הקדמונים - שהיה להם שכל בהיר, והיו מבינים דברים עמוקים בלי פירוש.

ובדורות שלאחר מכן, לא היו מבינים בלי פירוש על כך,

ובדורות שלאחר מכן, היו צריכים פירוש על פירושם.

ורבינו המהר"ל זיע"א מפראג (נצח ישראל, ז') ביאר בזה:

שנאמר, 'זאת התורה אדם כי ימות באהלי'.

עוד דרשו רבותינו ז"ל (שבת, פגי ע"ב):

**"אמר רבי יונתן, לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה,
ואפילו בשעת מיתה.**

שנאמר, 'זאת התורה אדם כי ימות באהלי,

אפילו בשעת מיתה, תהא עוסק בתורה."

ובזוהר הקדוש (במדבר, דף קעט" ע"ב) מצינו:

"תא חזי, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון,

כמה דכתיב²², 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש' וגו'.

מאן דאשתדל באורייתא, כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני, וקביל אורייתא,

הדא הוא דכתיב²³, 'היום הזה נהיית לעם' -

וקא אוקמוה²⁴ חכרייא²⁵."

שהגופניות, היא סתירה לשכליות,

ואין התורה יכולה להתקיים, כי אם במי שאינו מחשיב את גופו - כלפיה.

²² תהילים, יט' - יא'.

²³ דברים, כז' - ט'.

²⁴ בביאור העניין, כתב הגה"ק רבי דניאל פריש זיע"א, בפירושו הקדוש "מתוק מדבש", משם הרמ"ק לבאר
בזה -

ע"פ דברי הגמרא במסכת ברכות (סג' ע"ב):

"ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה, ודרש (דברים, כז' - ט'), 'הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם',

וכי אותו היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה.

אלא, ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום - כיום שנתנה מהר סיני."

²⁵ ותרגום דבריו הקדושים, כך:

בא וראה, דכרי התורה הם קדושים, הם עליונים, הם מתוקים.

ד. וטעם הדבר שדייקו רבותינו ז"ל - את עניין "עמל התורה", מהפסוק "זאת חקת התורה",

שכן, לכאורה, היתה צריכה התורה הקדושה לכתוב "זאת חקת הטמאה", או "זאת חקת הטהרה".

וממה שנאמר בפסוק "זאת חקת התורה", בעל כורחך - "שאין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שממית עצמו עליה".

והנה, הדבר צריך ביאור:

מפני מה דרשו רבותינו ז"ל, "אין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שממית עצמו עליה",

והלא, לכאורה, היה מתאים יותר הלשון, "אין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שמתחיה עצמו עליה".

ובכדי לחדד את הקושיא, נוסף בזה עוד:

שכן, בתפילת ערבית אנו אומרים, "כי הם חיינו וארץ ימינו, ובקם נהגה יומם ולילה",

ואין אנו אומרים, "כי הם מותנו וארץ ימינו, ובקם נהגה יומם ולילה".

ובסייעתא דשמיא, יתבארו הדברים על פי דבריו הקדושים, של רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, וכדלהלן.

שכן, על הפסוק ²⁶, "ושמחת בכל הטוב, אשר נתן לך יהוה אלהיך ולביתך, אתה והלוי והגר אשר בקרבך",

כמו שכתוב (תהילים, יט' - יא'), 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש' וגו'.

מי שמתגדל בתורה, כאלו עומד כל יום על הר סיני, ומקבל התורה,

זהו שכתוב (דברים, כז' - ט'), 'היום הזה נהיית לעם' -

וקר פשוהו החברים.

²⁶ דברים, כו' - יא'.

כתב רבינו זיע"א, וז"ל:

"גם ירמוז במאמר 'בכל הטוב', אל התורה. כאומרם ז"ל²⁷, 'ואין טוב אלא תורה',

שאם היו בני אדם מרגישינן, במתיקות ועריבות טוב התורה -

היו משתגעים ומתלהטים אחריה -

ולא יחשב בעיניהם מלוא עולם כסף וזהב, למאומה -

כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם".

ולאור דבריו הקדושים, אפשר:

ש"מיתה", כמוה כביטול העצמיות של האדם, כלפי קודשא בריך הוא,

והיינו, שציווי הקב"ה במצוות "עסק התורה", שידבק האדם בתורה הקדושה -

עד כלות כוחותיו ממש, בביטול עצמיותו,

ואזי, יהיה בבחינת "משוגע", בעבור דברי התורה ומצוותיה.

ולפיכך, "אָדָם פִּי יָמוֹת בְּאֵהָל", מתבאר ומתפרש, על "עסק התורה",

כי אין לך קיום רצון הבורא ית"ש, ללא צורת קיום שכזו.

ה. על הפסוק האמור ב"פרשת סוטה" (במדבר, ה' - טו'):

"וְהָבִיָּא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן, וְהָבִיָּא אֶת קַרְבָּנָהּ עִלְיָהּ - עֲשִׂירֵת הָאֵיפָה קֶמַח
שְׁעָרִים, לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן, וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לֶבֶנָה, כִּי מִנְחַת קִנְאָת הוּא, מִנְחַת זָכָרוֹן
מִזְכֶּרֶת עֹוֹן",

כתב רש"י הקדוש, וז"ל:

" ישעוריס' - ולא חטים,

היא עשתה מעשה בהמה, וקרבנה, מאכל בהמה,

לא יצק עליו שמן' - שלא יהא קרבנה מהודר,

²⁷ אבות, פ"ו מ"ג.

שהשמן קרוי אור, והיא עשתה בחושך,
 'ולא יתן עליו לבנה' - שהאמהות נקראות לבונה,
 שנאמר ²⁸, 'ואל גבעת הלבונה',
 והיא פרשה מדרכיהן".
 והנה, על הפסוק שלאחריו (פסוק יז'):
 "וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיָּמִים קְדוֹשִׁים בְּכָלִי חֲרָשׁ, וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח
 הַכֹּהֵן, וַיִּתֵּן אֶל הַמַּיִם",
 כתב רש"י הקדוש, וז"ל:
 "ימים קדושים' - שקדשו בכיור,
 לפי שנעשה מנחושת מראות הצובאות,
 וזו פרשה מדרכיהן, שהיו נבעלות לבעליהן במצרים תחת התפוח,
 וזו קלקלה לאחר, תבדק בו,
 'בכלי חרש' - היא השקתה את הנואף יין משובח בכוסות משבחים,
 לפיכך, תשתה מים המרים, במקדה בזויה של חרש".
 והנה, כאשר אנו מתבוננים בטעם כל דבר ודבר, אנו מבינים, שבאו הדברים,
 לעורר את האשה, להוכיחה, ולטפוח על פניה, את חטאותיה ועוונותיה,
 אלא, שבדבר זה יש ליתן את הדעת, שאם מטרת הדבר לכך -
 היה לכאורה מקום, להוכיח את האשה עניינים אלו, בפירוש, ולא ברמז -
 שכן, לא כל אשה, חדת שכל ומחשבה, להבין דבר מתוך דבר.
 והנה, תכליתה של האשה, היא, צניעות וענווה,
 וכמאמר הכתוב (תהילים, מה' - יד'):
 "כָּל כְּבוֹדָהּ בַּת מְלֶכֶת פְּנִימָה, מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוֹשָׁה",

²⁸ שיר השירים, ד' - ו'.

ובשעה שמנסה האשה, להפך את תפקידה, ולהתחבר לבני אדם, היא עושה מעשה בהמה,

היא מרחיקה את אור התורה - שָׁמֹן²⁹, מביתה,

היא פורשת מדרך האמהות הקדושות,

וממילא, נבזית היא, ושונה בכלי חרס.

אלו הדברים, עניינים בולטים ביותר, המדגישים לאותה אשה בפרט, ולנשות ישראל בכלל, כיצד צריכה האשה לנהוג ולהתנהג.

ו. ובאותו העניין,

על הפסוק (במדבר, ה' - טו'): :

"וְהָבִיָּא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֶּהֵן, וְהָבִיָּא אֶת קַרְבְּנָהּ עֲלֶיהָ - עֲשִׂירֵת הָאֵיפָה קֶמַח שְׁעָרִים, לֹא יֵצֵק עָלָיו שָׁמֶן, וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לֶבֶן, כִּי מִנְחַת קִנְיָאֵת הוּא, מִנְחַת זָכָרוֹן מִזְכָּרֵת עֹן",

למדו רבותינו ז"ל (סוטה, ז' ע"א):

"מן התורה, האיש מביא את אשתו,

אבל אמרו חכמים, מוסרין לו שני תלמידי חכמים, שמא יבא עליה בדרך",

והדברים נוראים למתבונן:

והלא, אותו האיש שלוקח את אשתו לבית המקדש, כדי לשתות את המים המרים, הוא איש אשר התעוררה בו רוח קדושה -

וכמאמר הכתוב³⁰, "וְעֵבֶר עָלָיו רוּחַ קִנְיָאָה, וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ" וגו' -

ואם כן, במאמר זה, מעידה התורה הקדושה, שאותו האיש, כשר וחרד, לקדושת חיי משפחתו, ושמירת משפחתו בטהרה -

²⁹ וכמאמר הכתוב (משלי, ו' - כג):

"כִּי בַר מַצְוָה וְתוֹרָה אֹר, וְדָרְךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר".

³⁰ במדבר, ה' - יד'.

באופן, שהדבר מתמיה את כל המתבונן בו, לשם מה מוסרים לו שני תלמידי חכמים בדרך - שמא יבוא עליה.

ז. במסכת ברכות (סג' ע"ב) למדנו:

"עשו כתות כתות, ועסקו בתורה,

לפי, שאין התורה נקנית אלא בחבורה ...

דאמר ר' יוסי ברבי חנינא, מאי דכתיב³¹, 'חרב³² אל הבדים ונואלו' -

חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים, שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה,

ולא עוד, אלא שמטפשים."

והנה, כתב³³ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, וז"ל:

"נראה לי בס"ד, התורה נקראת חרב פיפיות,

כמו שנאמר³⁴, 'רוממות אל בגרונס, וחרב פיפיות בידם',

לכך מצלת מחרב עשו.

וה-י"א שבכתב, חמשה ספרים, ושבע"פ ששה סדרים,

נמצא, היא חרב-וה, שהם אותיות חבור"ה -

לכך אמר, אינה נקנית אלא בחבורה."

וביאור דבריו הקדושים, כך הם:

דכאשר נחלק את המילה "חבורה", ל-ב' מילים -

"חרב", "וה",

נמצא, שהתורה שבכתב והתורה שבעל פה, הם החרב שיש לעם ישראל.

³¹ ירמיה, נ' - לו'.

³² "חרב אל הבדים - ונאלו, חרב אל גבוריה - וקתו".

³³ בספרו הקדוש "בן יהוידע", ברכות, סג' ע"ב.

³⁴ תהילים, קמט' - ו'.

דהנה, בתורה שבכתב, יש לנו, ה' חומשי תורה,
ובתורה שבעל פה, יש לנו, ו' סדרי משנה.
וממילא, האות ה' ³⁵, והאות ו' ³⁶, יוצרים לנו את המילה "וה",
דהיינו, שה"חרב" של עם ישראל, הוא אך ורק על ידי "וה" -
שיוצרים יחד, את המילה "חבורה",
כי "אין התורה נקנית, אלא בחבורה".
ומעתה, נוכל להבין היטב את דרשת רבותינו ז"ל ³⁷, על הפסוק ³⁸, "רוֹמְמוֹת אֶל
בְּגָרוֹנְם, וְחָרְב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם" -
שדרשו בזה, שמילת "פִּיפִיּוֹת", היינו ב' פיות,
ולהמתבאר, אפשר -
ש"פּה" אחד, היינו ל-ה' חומשי תורה,
ו"פּה" אחד, היינו ל-ו' סדרי משנה.
וזהו אומרם ³⁹, "או חברותא, או מיתותא",
דכאשר "אין חברותא", ממילא, יש את ה"חרב", המקיים את המיתה, ח"ו.
ח. והנה, על מהות החטא של בני אהרון - נדב ואביהוא, מצינו לדרשת רבותינו
ז"ל ⁴⁰, וכדלהלן:

³⁵ של ה' חומשי תורה.

³⁶ של ו' סדרי משנה.

³⁷ ברכות, ה' ע"א.

³⁸ תהילים, קמט' - ו'.

³⁹ תענית, כג' ע"ב. במעשה דחוני המעגל.

⁴⁰ ויקרא רבה, פרשה כ', ח'.

"בר קפרא בשם רבי ירמיה בן אלקעזר אמר, בשביל ארבעה דברים מתו בניו של אהרן,

על הקריבה,

ועל הקרבה,

על אש זרה,

ועל שלא נטלו עצה זה מזה.

על הקריבה - שנקנסו לפני ולפנים,

ועל ההקרבה - שהקריבו קרבן שלא נצטוו,

על אש זרה - אש מבית פירים הכניסו,

ועל שלא נטלו עצה זה מזה, שנאמר⁴¹, 'איש מחתתו -

איש מעצמו עשו, שלא נטלו עצה זה מזה."

והנה, כאשר נעייין בדברי רבותינו ז"ל אלו, תתעורר לנו תמיהה גדולה:

שכן, אותו "חטא" המבואר "שלא נטלו עצה זה מזה", אינו מבואר די צרכו,

כי מכיוון שכל אחד מהם נתעורר ל"חטא" זה מעצמו, אם כן בוודאי שהיו עושים זאת בכל אופן,

ובפרט, שיתכן שכאשר היו נועצים בדבר זה עם זה, היה הדבר מתחזק אצלם ביותר.

ולאור האמור, ביאר⁴² סבי הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א:

דהנה אמת ונכון הוא הדבר, שהיו נדב ואביהוא בעצה אחת לעשות את מעשיהם,

אך מכל מקום, באם הם היו מדברים יחד "זה עם זה" על אותה עצה,

⁴¹ ויקרא, י' - א'.

⁴² בספרו "ישרי לב", חלק א', עמ' תלז'.

היה כל אחד מהם - מבין ומרגיש, את חיסרון הדבר בחבירו, ואזי, הם לא היו חוטאים כלל ועיקר.

ולהמתבאר, אפשר לבאר את דברי רבותינו ז"ל (מדרש תנחומא, אחרי מות, ו'): :

" וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר, עֲלֶה אֶל ה', אֲתָה וְאַהֲרֹן, נָדַב וְאַבְיָהוּא⁴³ ,

מִלְמַד, שֶׁהָיוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מְהֻלָּכִין תַּחֲלָה, נָדַב וְאַבְיָהוּ מְהֻלָּכִין אַחֲרֵיהֶם, וְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיהֶם,

וְהָיוּ אוֹמְרִים - מִתִּי יָמוּתוּ שְׁנֵי זָקֵנִים, וְאָנוּ נוֹהֲגִים בְּשִׁרְרָה עַל הַצִּבּוֹר תַּחֲתֵיהֶם.

רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי אִיבּוֹ אָמַר - שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ בְּפִיהֶם זֶה לָזֶה, בְּפִנְיָהֶן אָמְרוּ זֶה לָזֶה.

רַבִּי פְּנַחֵס אוֹמֵר - בְּלִבָּם הִרְהָרוּ,"

ובביאור מחלוקתם של רבי יודן ורבי פנחס, אפשר:

שרבי יודן סבר, שלא שייך לומר שטעם מיתתם של בני אהרון היה - "על שלא

נטלו עצה זה מזה",

שכן, "שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ בְּפִיהֶם זֶה לָזֶה, בְּפִנְיָהֶן אָמְרוּ זֶה לָזֶה".

ברם, רבי פנחס סבר, ששייך לומר שטעם מיתתם של בני אהרון היה - "על שלא

נטלו עצה זה מזה",

כי "בְּלִבָּם הִרְהָרוּ".

ומעתה, נשכיל ונבין את קושייתנו שבאות ו',

לשם מה מוסרים לו שני תלמידי חכמים בדרך - שמא יבוא עליה:

שכן, כאשר לוקח האיש את אשתו לבית המקדש, להשקותה,

אנו חוששים, שהגם שהתעוררה בו רוח קדושה -

מכל מקום, בשעה זמנית זו, שאינו נמצא בהתקבצות אנשים -

הוא עלול ליפול ולחטוא באשתו, בעצתו של היצר הרע.

⁴³ שמות, כד' - א'.

אומנם, כאשר יהיו במחיצתו, אותם ב' תלמידי חכמים,
אשר בוודאי יעסקו עמו בתורה, בחברותא,
הרי זו חזקה, שלא יחטא.

ט. על הפסוק (שיר השירים, ד' - יא'):

"נָפֶת תִּטְפְּנָה שְׁפֹתֶיךָ פֶּלֶה, דָּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ, וְרִיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ כְּרִיחַ לְבָנוֹן",
כתב ⁴⁴ רבינו בחיי זיע"א, וז"ל:

"ולפי שיש בחכמת תורתנו הנקיה והזכה, דברים נקיים ראויים להסתירם,
מפני זה, אמר, 'תחת לשונך' -

כלומר, חייב אתה להעלימם, שלא תוציאם מפיך.

כעניין שכתוב ⁴⁵, 'יהיו לך לבדך, ואין לזרים אִתְּךָ'.

וכן דרשו חז"ל ⁴⁶, מאי 'ולמכסה עתיקי' ⁴⁷ -

'דברים שכסה עתיק יומין, אל תגלם'.

ולקח לדוגמא, אחת ממצוות של תורה, שהיא מן הדברים הראויים להסתירם,
והיא, מצות ציצית.

זהו ⁴⁸, 'וריח שלמתך כריח לבנון'.

וכבר ידעת, כי ריח, הוא זכרון הדבר,

⁴⁴ בפירושו על התורה, בראשית, א' - א'.

⁴⁵ משלי, ה' - יז'.

⁴⁶ פסחים, קיט' ע"א.

⁴⁷ ישעיה, כג' - יח'.

"יהיה סתרה, ואתננה קדש ליהוה, לא יאצר, ולא יחסן, כי לישבים לפני יהוה יהיה סתרה, לאכל לשבעה,
ולמכסה עתיק".

⁴⁸ שיר השירים, ד' - יא'.

וכעניין שכתוב בקרבנות ⁴⁹, 'אזכרתה ריח ניחוח',
וכתיב בציצית ⁵⁰, 'וּרְאִיתֶם אֹתוֹ, וּזְכַרְתֶּם'.
ואמר, כי זְכָרוֹן אוֹתֶם הַמְצוּוֹת, כְּזָכְרוֹן לַבְנוֹן,
והלבנון, היא החכמה, אשר מצות ציצית רומזת אליה -
ו-ל"ב חוטין, כנגד ל"ב נתיבות פליאות חכמה,
והבן זה".

ל. ומעתה, נשכיל ונבין, ג' דברים יסודיים, במעלתם של עם ישראל:

א. לעיל ⁵¹, הבאינו לקושייתו של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:

"מקשים, הוה ליה למימר, 'עפר סוטה ואפר פרה',

כסדר דנקיט אברהם אבינו, שאמר, 'ואנכי עפר ואפר'".

ולאור המבואר, יובן הדבר הפלא ופלא:

שכן, "אפר פרה", קודם ל"עפר סוטה",

כיוון, שקודם כל, צריך האדם ל"אפר פרה" -

והיינו, עניין "עמל התורה",

ואחר כך, צריך האדם ל"עפר סוטה" -

שהוא "לימוד התורה בחברותא", שזה ההיכי תמציי לקיים את "עמל התורה".

ב. במה שזכו בניו של אברהם אע"ה, לשתי מצוות -

אפר פרה, ועפר סוטה,

⁴⁹ ויקרא, ו' - ח':

"וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ, מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה, וְאֵת כָּל הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה, וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ, רִיחַ נִיחֹחַ, אֲזַכְּרֶתָה לַיהוָה".

⁵⁰ במדבר, טו' - לט'.

⁵¹ אות ב'.

הבאינו לעיל⁵², לקושייתנו של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:
 "הלא, מה שאמר אברהם אבינו 'עפר ואפר', אין אלו עניינים חלוקים,
 אלא, שניהם עניין אחד, שמדבר בהם בדרך ענווה.
 ולמה זכו בעבורם לשני עניינים חלוקים, שהם אפר פרה - ועפר סוטה".
 ולאור המתבאר בדברינו, יתבארו הדברים הפלא ופלא:
 שכן, מ"אפר פרה" למדנו, את עניין "עמל התורה",
 ו"מעפר סוטה" למדנו, את עניין לימוד התורה "בחברותא".
 ומשכך, ב' עניינים אלו, אינם עניינים חלוקים,
 ב' עניינים אלו, הינם ב' דברים המשלימים זה את זה -
 אשר יסוד אחד להם, והוא "עמל התורה", בקדושתה ובטהרתה.
 ג. עם ישראל, המעיטו את עצמם אצל הקב"ה, ולמדו זאת, מאברהם אע"ה,
 כי רק האדם שיודע להכיר בערך מעלתו,
 יודע להמעוט את ערכו, כלפי יוצרו.
 וכל כך למה:
 "לפי שיש בחכמת תורתנו הנקיה והזכה, דברים נקיים ראויים להסתירם ...
 כלומר, חייב אתה להעלימם, שלא תוציאם מפיך"⁵³,
 והיינו:
 שהעוסק בדברי התורה, בקדושתה ובטהרתה, ובלימודה בחברותא,
 יודע -
 שבהכרתו בערך מעלתו, וביודעו את מיעוט ערכו כלפי יוצרו,

⁵² אות ב'.

⁵³ לשונו הקדוש של רבינו בחיי זיע"א, וכפי שהבאינו לעיל באות ט'.

עליו להסתיר ולהצניע את סודות התורה, ולא לחלקם ח"ו "לכל מאן דבעי",
כי דברי התורה, הינם, בבחינת ⁵⁴, "כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר".
והנה, כאשר נתבונן ב-ב' יסודות אלו, נשכיל ונבין:
שרק מחמתם, בחר בנו הבורא יתברך, להיות לו לעולם.
ובאופן, שרק כאשר נתחזק בהם, ונוציאם מן הכוח אל הפועל,
נזכה, למשוך על עצמינו בכל זמן ועת, "בחירה ישירה וחדשה" מן הבורא יתברך,
כי "לא מְרַבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חֶשֶׁק ה' בְּכֶם, וַיִּבְחַר בְּכֶם ... כִּי מֵאַהֲבַת ה' אֶתְכֶם,
וּמִשְׁמֵרוֹ אֶת הַשְּׂבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם".
יתן ה' יתברך, שנזכה לזה. אמן.

⁵⁴ משלי, כה' - ב':

"כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר, וְכֹבֵד מַלְכִים חָקֵר דְּבָר".

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

יוסף דהאן בן רחל

רפאל פנחס בן מרים רמו

משה בן אסתר

חיים נתן צבי בן שרה

מאיר בן נעמי

אפי בן קונפיטה

מרדכי בן רינה

~~~

רות חפציבה בת פרלה

שושנה סולטנה בת מרים

אמירה בת נעמי

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

לזכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי חנניה אדרי בר מימה זצ"ל
- רבי רחמים אדרי בר ביחה שמחה זצ"ל
- רפאל סיבוני בר גרסיה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- שלמה בר אסתרלייה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוני) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- קונפיטה בת דינה ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה